

~~enato~~

obsah:

enato

- 1/ Petr Mikeš:
Stříbrný pták ve žluté skříní
/básně, 23 str./
 - 2/ Vladimír Erker:
Kostrbaté písmo /básně, 25 str./
 - 3/ Josef Plotzer:
Vkladní knížka plná slov /básně, 19 str./
 - 4/ Josef Pospíšil:
U dvora potřebují klauna /básně, 12 str./
 - 5/ Rostislav Valušek:
Logopády /básně, 22 str./
 - 6/ Eduard Zacha:
Podzim a Hlas /próza, 12 str./
-
- 1/ Jiří Havlíček, Hlava /tuš, akryl/
 - 2/ Inge Kosková, bez názvu /kresba tuší/

~~enato~~

Petr

Mikeš

stříbrný pták

ve zlaté skříni

I v e t 8

Býlo to včera,
anebo zítra,
ať hože jak málo
na tom vždy sejde.
Býlo to teď.
Ta chvíle,
která je
ve věčnosti sama.
Která vždy
nejasně čeká,
vlastně ať zázrakem
se sloven vejde.

Bylo to zoufalství
anebo láska...

Ten výkřik,
jenž nepustí anděla,
dokud on nemá
své žehnání ohnivé,
rudé a bílé...

Stoham,
více už nic.
To tajemství
jei měla lépe
střežit.

Je ještě les,
v něm dým
samotných svíc.

A lépe je umít
než nežít.

Odešel.

Potkal jsem ho

jen málo,

ale vím,

teď už to vím,

že se bolesti

típytil.

Všechno se hroutí,
veliké hrady,
cimbuří, střílny,
hroutíš se také,
můj králový sně.

Liha vše zahalí.
Zahalí mne?

/na motiv ze Schulze/

Zelená hruška
v dešti za oknem,
jak nemocná tvář
za zamženým sklem.

/podle T.E.H./

Co je to
modrojas,
kolem tvé hlavy
navečer,
když rozpustíš
vlasy,
světla je pís.

Tvé mlčení
jak záblesk rosy
na křídlech ptáka,
který se
v moci probouzí.

Noc tou
naplní tvé oči:

V krásnějších světle
je najdu
v šelostech zahrady.

Na sítnici
mých mrtvých očí
bude jistě uchován
obraz říjnového poledne
s bledým
šikmým
sluncem
a kostelní věží
v dálece za topoly.

Ve zrcadlo
na rozcestí čtyř
cest
je už dávno slepé.

Jen někdy
se v něm objeví
odlesky řeky,
prudká vlně strond
hlasitý časů smích.

Mnoho je nocí,
některé plameny
vysoko míří,
jiné zas nade any
divoce víří.

Mnoho je nocí,
já znám jen jednu,
když udeří
srdce moe,
bolestí zblednu.

Kapky ticha
nad tvým spánkem:

Slévají se v řeku,
která mi zpívá
za víčky.

Spící socha
ve mně se chystá
oživnout.

Je nedokončená,
krásně.

vyšlenku vibí
stinný kout.

Má ten
je slovo básně.

Teď už to vidím
naprosto jasně,
čiře jak
krystalem ledu.
Vše rozhodla slza,
jediná slza,
prolité v nepaněť,
vzpomínku ohně.

Kam mífíš,
toubó,
paží pohledu saháš
až za nebe:
Vyslovím tau,
vyslovím popel,
vznítí se planeny,
zazebe.

Kde je to slovo,
kvílení vzduchu,
když uniká z plic,
chuť krve v ústech,
mé nejhlubší slovo
mé nejtěžší noci,
hlad který
žije se v pístech.

Ty hlasy,
co slyším
za smrtelnou únavou,
jakoby zdálky,
jsou vlastně bytosti,
kterým jsem dal lásky
méně než chtěly.

Ještě se jasní
na dně noci den,
mohutné větve sklánějí
laskavou tvář.

Je čas, kdy slovo
ať jakkoli vyřčeno
zapadá v mlčení,
která je před ním
a tyčí se za ním.

Je čas věcí panenských,
důvěrně známých,
když mlčí zde
o námi.

Čas, který je
plný jak džbán.
Z dálky tak blízké
doléhá zpěv,
že hrdlo se svírá,
když zpívat zde musí,
zpívat a slavit
mlčení hlas.

Zžerelé světlo
kamení v drůzu,
kraj lesa je čistý
a jasný jak krev.
Už jenom úžas
naplní hrůzu,
vše teď je jen zpěv,
světící toho
 kde neviděn
kráčí zde s námi,
tajemně blízký,
tajemně známý.

Muži mne

pochybnost,

o tom zda přejdu

od nikoliv k ano

nejdelší most,

o tom, zda

vejdu.

Rodzin,
stříbrný pták
ve žluté skříní,
zatluče křídly
a jejich pel
mění se v jíní.

o n a t o

podzim

es'

~~enato~~

V l a d i m í r E r k e r

K o s t r b a t é p í s m o

Veliké smavé listy pro které nevidíme
a pro něž svíčkou zhašíme tmu

+ + +

A tichem se zas budu ptát
proč ta tíha v smrt je ohýbána
Až větry začnou vát
 svůj hlas smírím s oblohou
jež táhne do neznáma

+ + +

Tak dlouho hledali
pod každým paprskem
pod strmým křikem
jimž jakoby dna pomlky
když už ne ticha
dopídit se chtěli

ZASTROPENÍ OZVĚN

Tak dlouho tápali
až se dohmátli šera skrz cíchy mlh
bělmem tmy
a lampou noci

PODZIM

Je slyšet

pád listů při zemi rudými ústy se smát

o kůrku dní námrazu zaskřípat

dým zrcadlit povětřím plechových plic

Dnes srdce mi hoří v plamenech

Vzpomínáš

Chvilé drobila čas

Zem se sklonila a svět se uzavřel

Tep srdce rdousil vdech

Už nevidět jednoho člověka

Prošel jsem alejí kde se změnil svět

NESPAVOST

Večer hvězdou přibitý na čelo zdi
do níž čmárá ruka šípku

Neptej se
stejně se nedovíš
proč vítr listuje stránkami okenic
a hmatá svíčku
když dočtls bdělé nic
až k záhleví svítání
po ořízku

V čirých pramenech svůj polámaný zrak
teď rovnáš do slunečních dlah
jež křísí uhořelé paže stěn

A den na oblohu zas maluje
svá temná znamení

A aniž bys oka zamhouřil
večer koutkem řasy sotva rozetkaný
ramenem tmy už tlačí
ticho k uléhání

Z tmy blikají dvě lampy očí

SEN

V závěji lůžek
prameny všech roztálých srdcí

Kroky jak stříhnutí nůžek
když vzdech
v zapomenutých zdech
pod přehozem noci se krčí

Pak v přízraku chvil
kráčely roky při pokraji cest

Plachtovím víček nanovo bdím
A v dálce pád
a křídlo náznakem letu
kynou blíž roztálým oknům hvězd

DEN ZA DNEM

Se spěchem a s prázdnou dlaní
Blíž novým dnům a rozpukaným skráním
Do lůna větrů rozevlátých domů
Blíž snům když se kladou na mé spánky
se navracím

To v plameni jenž cestu mění v prach
Přes paži sklouzlou po mé tváři
Přes kříže hvězd a srdce v kameni
Přes paměť zvonů dávala jsi znamení

Přicházím

Má hlava v zrcadle rozespalých dní
Stále zde stále na odchodu
hluboko uvnitř zní vzplanulá závěj bolu
Světlem se ztrácím

STÍNOHRA

Už nevím zda zem soudila mne
či ty kteří ji leželi
či hnětli pro svůj obraz

V pokoji kde kouty leštil rukáv stínů
a prsty hrály slovo ze dne na den
už odezněl výkřik tkaný na plátne zdí

Jen letmá čmouha mezi oknem a zrcadly

A jenom ty jsi bloudil ulicemi
a ruku v níž nelze nic udržet jsi kladl
na srdce
a pokládal je za přístav

Ty a přitom já
když oknem se vkrádá tma
a větru v patách nové vstříc

+ + +

Čekám a dosud vzdálený
rámem své chůze převracím svršky cest

Čelem k životu
na břehu kde čas vrávorá
jak výkřik ozvěnám daný na pospas
jen slovem kráčím po naplavené tváři písku
kde zejí ústa
kam se noří ústa
kde není čas umírat

Pod netečným nebem stíny pokrytá
sama zem nanovo vyvolená

Odhalený rozpálenou přídí slunce
zas kráčím po temeni dne

CHLÉDNUTÍ

Všechna radost na vratké přídí
houpá se dál

Pobřežím světa pozvedlé vrásky cest
a k tomu se z dálky zpívá

V přístřeší víček
zrcadlem bělma
křísí se prach

A prst - nevidomý chodec
ukazuje k nám
a přitom se vzdaluje
co krok to lehký otřes krve

+ + +

Má sítnice

jak nevěsta je plavá
když odírá si záda
o sluneční líc

Má sítnice

jak letmý útek kštice
do níž tká mé bělmo
paprsky na podélno

Má sítnice

jak doutnající vích
Jak střep svítání
když skřípne ti o střevíc

BÁSEŇ

Zavadí-li mysl o paty dní
je vratký krok
zvednutá hlava
pohled jenž zírání světa do večera
a prší na slova stulená na jazyku

Jejich štěstí se hřeje v rukávníku mlčení

MEZIDOBÍ

Na podzim
do zpuchřelých krajek smíchu
řeže sám čas
a ostrá hrana svátých listů

Bylo zle a hůř bude ještě
říkalas
když o hmatník střech
dozněla ukroucená struna deště
a nad úpatím smlčeného děsu
vzešla planá tvář slunce
s ledem ve vráskách účesu

ZATMĚNÍ

Ve všech oknech, kde přítmí prosilo o milost, zažehli slunce večera.

Temné chvíle, zrazené útržkem veselí, pádily ztajenými domy, jež je převracely na ozvěny. Jejich samomluv, s nádechem večera v ústech a s touhou až k nepodobě, se změnil na výsměch. Výdutě schodů hostily změny chůze od chvíle škobrtu až po přešlap.

S očima k zemi

hleděli jsme blíž dětským hrám

S očima rámovanýma smutkem skla

hledíme ke hvězdám

+ + +

List listem svléká strom
Kytice nahých prstů zimy
Slova jako puklý hrom
 jenž tichu odmlouvá
anebo překřičené stíny

+ + +

Noc hmátla po dveřích
a zhasla luně svíci
když právě pročítala zem
Svým pohledem
slunce rozčíslo nebi černou kšticí
Z oken je slyšet plakat smích

Bez jediného hnutí brvy
déšť stojí nad městem
a omývá ho krví

+ + +

Světlo jde mře a zhasíná

Dnes

v mém těle všechno spí

V nohách klečí únava

Ledové štíty střech už strásly sních

O veřej srdce skřípla krev

Motor plic zas chytá svůj druhý dech

Ticho na prádelní šňůry ucha věší smích

Mezi víčky v nichž se dní

vidím tvůj stín usrkávat z tmy

+ + +

Svým paprskem slunce sešívá noci víčka
a dech jara bloudí vlnobitím par
A zatímco spíš
tvůj sen tu leží na marách
a nevíš
nevíš jak daleko je do zítřka

Ledové štíty střech už strásly sních
O veřej srdce skřípla krev
Motor plic zas chytá druhý dech
Ticho na prádelní šňůry ucha věší smích

Mezi víčky v nichž se dní
vidím tvůj stín jak usrkává z tmy

MEZIDOBÍ II.

Nebe se pne a stáčí déšť
Prach srostlý s blátivem
kapkám a krajkám pěn
zas vyčítá svůj vzhled
Z dálky paprskem
a odtud k tmám
hrom tichu domlouvá
V korunách stromů vítr rozčesán
průsvitnou dlaní listů

I TENTOKRÁT

Je slyšet vbíhat sem chlad
v patách vrat
šeptem přibouchnutých

A polím jež se ježí
a zvonům ze všech spěží
už tichem zarůstají ústa
už sněhem narůstá břich
A zatímco spíme
všechno se mění
vše je jiné
když mřížemi prochází poslední nákupčí
ticho neprodejné

V ozvěnách hlasu který dřímá
Ve štolách času bez světla
Poslední hvězda prudce stéká
okapem nebe do vlasů

Nitro zebe

MLUVIT A NEDÝCHAT

Na vahách osrdí jež bloudí sem a tam
v kořistech ledového citu
roztáleného smíchu
a slov bez roušky bez úkrytu
píseň kterou nesložím
tíseň kterou znám

Vím

To doutnající oči víc a víc
tonou v temných zákoutích
Oči prahnoucí po doušku světloplachých svíc
A taky slova
Ta smavá a temněrudá mluva
slinou škobrtlá o naději

Tachvíle minula

Ta chvíle není

Zůstaly vzlyky slova z písmenkové pěny

KŘÍŽEM KRÁŽ

Je tento svět
kam rukou nedosáhnu
od prázdných dveří a pak dál
a potom zpátky k tmám
na zasněženou římsu hvězd
To není zpěv
V tom domě z jeho druhé strany
Pod víčky dne
a strmou plání skráně
Jen vnitřní žár
Ten žár jenž větru krátí dech

Zní noc

A v ní dveře jež nás dělí
Své opony na prach drolí čas
Ruce osiřely
Ticho v nás
zpíjí se do dna samoty

Poznámka:

Výbor je pořízen ze strojopisné a rukopisné sbírky básní MLUVNICE TÍCHA /1977 - 1979/.

OBSAH

Veliké smavé listy...
A tichem se zas budu ptát...
Zastropení ozvěn
Podzim
Nespavost
Sen
Den za dnem
Stínohra
Čekám a dosud vzdálený...
Ohlédnutí
Má sítnice...
Báseň
Mezidobí
Zatmění
List listem svléká strom...
Noc hmátla po dveřích...
Světlo jde mře a zhasíná...
Tvůj stín vidím usrkávat z tmy
Mezidobí II.
I tentokrát
Mluvit a nedýchat
Křížem kráž

Poznámka

e n a t o

p o d z i m

' 8 4

~~_____~~
enato

J o s e f P l o t z e r

Vkladní knížka plná slov

vyprávění ze životopisu

bez stěžování sděluji
že jsme byli chudí
ze dvou pokojů kde jsme žili
byl jeden skoro prázdný
nejhezčím kusem nábytku bylo okno
do zahrady
sekretář plný křišťálových hvězd
/ pan moser je proti nočnímu nebi
úplná nula /
RPD stál na bílé skříní
maminka ji dostala za pět let drhnutí
schodů po sobotách
z jedné luxusní vily
pamatuji jak jsem seděl na okně
byly dvě jara
to druhé bylo pražské
místnost se naplnila hudbou
a bylo to jako v pohádce
najednou jsme byli bohatí

setkání

po dlouhé době jsem potkal Alenu
s třemi dětmi
/ bez třech otců /
které jsme se smáli
když jsme byli malí
protože v krámě u pana Vlacha
říkala máte srané rohlíky?
dneska se smála ona mně
jakoby zavzpomínat si
bylo jen pro lidi
co nesvedou žít na plný pecky

inzerát

v domě č.9 zemřeli poslední obyvatelé
dům je na prodej

dům jsou teď jen zdi a okna

bez záclon

černé oční dülky

šourají se v nich pomalé kroky

vzpomínek

po kapsách mám k nim klíče

zatímco noví nájemníci mají hodně plánů
jak s domem naložit

lítají v něm jak supi

ten jejich věčný hlad

a peněz nedostatek

zabouchl za nimi dveře

brzy nato jsem jim skulinou podstrčil

první sousto

vkladní knížku

plnou slov

bílá nemoc

to ze sněhu jsem němý
a z almužny ptačího zpěvu
v uších zaléhá
kdeže rozhovor
jen gesta mimická
kdeže přímá řeč
ta teprv přijde
snad
až bude obleva

u rybníka v zimě

/ tak trochu o spřízněnosti /

jedna známá povídala

při pohledu na smutné vrby

že jednou byla v takovém parku

kde stromy ve větru vrzaly jak dveře

kdyby řekla

tolik proutí a koš neseženeš

nemohl bych se nahlas radovat

z toho že ryby nemají nohy

určitě by je dneska zábly

vzpomínka na zimní vojenské cvičení
/ ráno /

podzim byl už tak dlouho
že ztratil všechny barvy
ale zato v lese bylo šťavnaté ticho
s vodou v potoce co byla jako křen
a tak si chlapi vzpomněli na pivo
a nadávali do zkurvený vojny
a na mechem vyčalouněné skále hledali
v zrcátkách svoje namydlené tváře
se strniskem vousů
přes které profičely strojky jak severák
protože byl podzim
a zima zkurvená

už je tu zase jaro

a ostré je jak břitva
jak čepele kosatců
prořezává dásně
zimního spánku

a

v ulicích se vzňala veronská bitva
prýští prýští míza

ze sečných ran

z prchavých lásek
a slibů zrádných
a pro vřavu není slyšet smutek
samotářských rán
po noci plné dopisů
však adresářů prázdných

. . .

jak nečekaná pouliční přestřelka
spustil se prudký déšť tak
že se i věční pivaři v kiosku
blízko bývalých uhelných skladů
rozprchli

od nedopitých pállitrů
zpřetrhali chvástavé řeči
o sobě
a někteří

poschovávaní kde se dalo
zírali smutně do mokrého prachu
a ještě smutněji somráci
kterým před očima bobtnala úroda
žírných nédražních lánů

varování

prodavačky novin
s rozkoší oznamují smrt zimy
jaro není vůbec vdova
v černém
a na nic se ho neptejte
bude vám odpovídat lží

podvečer na horním náměstí

úder zvonu zvířil holuby
kteří pak nejistě usedali
zpět

do faldů nedalekého kostela
stejně tak soumrak
nedůvěřivý k lomozu
co ne a ne utichnout

finále

ve chvíli kdy prezident pertini
na finálovém zápase MS ve fotbale
zapomněl při vedoucím gólu svého mužstva
že je prezident
a že sedí vedle samotného krále
v našem městě jedna žena řekla
u výkladní skříně
že jsou to hezký šaty
až na ten blbej modrej pruh
a jiná žena
co šla právě okolo se džbánem pro pivo
si pomyslela
takový starosti bych chtěla mít
a právě v okamžiku kdy její muž u tv
zašustil mnoucímá rukama:
však jim to němci ještě natřou

john lennon
/ in memoriam /

jako gramofonová jehla
na konci desky
život najednou dozní
a na chvílku je takové užaslé ticho
že pozapomeneme
na jeho odvrácenou stranu
s tolika písněmi
věčně zelenými

/ marina cvětajevová/

někdo se nenaučí šťastně žít
ani potom
když jej potká to největší neštěstí
z neštěstí

a bolest nosí dál

jak pevně připnutý šperk
který se občas tak pěkně blýskne
až ti druzí jsou oslepeni tak
že z toho vidí i srdcem
a navrch ještě trochu i závidí
a ona

z toho nezpychla
jen si zvykla jej hrdě vláčet
i když tolik píchal do prsou

když jsem desetkrát opisoval smuténku
/ vyznání /

nevím přesně jak vám napíšu
o ševelení plném slov
když jsem měnil kopíraky
byla to nejhezčí hudba
hned po tichu
a po smutku ani stopy
aspoň to nebylo vidět
celý den se stmívalo

Štědrý večer

Škoda jen že sousedi nevidí
kolik

a za kolik jsme si dali dárků
povzdechla si celý rok vzteklá choť

matka sestra skorotchyně skorobabička
dnes mrkácí panna

u prohýbajícího se stolu
v rodinném kruhu

prohýbajícím se pod nečekanými
laskavými pohledy

přijímaných ostražitě

a už s navyklym ucuknutím
jako tomu bývá při facce

z jevišovic

z autobusu vystoupil děda v klobouku
ještě svátečnější třimal v ruce
nesli jsme mu kufr
a on se nám odměnil vyprávěním
že má pět synů
všech pět že má auto
všem pěti pomohl postavit dům
protože je zedník
všech pět se zdráhalo nastěhovat si otce
do baráku

jeden se nakonec osmělil
ale brzy jej vyhodil
protože prý se děda nepřezouval a kradl
jim vejce

když zmizel za dveřmi domova důchodců
my

rozmlsaní z novin
pikantními teroristickými činy
jsme se jen trochu otřásli
a už se z nás dál sypaly drobné
radosti dalšího dne
hodně vzdáleného hrůzným zemím
a ještě hrůznějšímu stáří

stará žena

ráno při splétání vlasů do drdálku
vyhrnula rukáv noční košile
jakoby dávat chtěla unavenou krev
a hned jej zase stáhla:

bože už ani tu ruku nemám tak silnou
jako v mládí cop
to bylo povříislo povříislo

~~enato~~

Josef

Pospíšil

u dvora potřebuji kleuna

sen pod vrcholem hory

ružoví psi zděšeně vyli do hork a srpnové noci
a já byl s nimi
když nemohl jsem usnout
s hlavou jako cent na chladném kameni

ti psi byli má spojenci
má tajná inspirace
a snad jen leukémie myšlenek
rozbila přehradu staleté nostalgie
výhledu na pletu

tu padl jsem na kolena jak to kněží dělávají
a s nosem u země
jsem plival tu nezhrotnou zemi
chuchvalce něhy

samo to

nevlídná a uhrančivá paní

samo to

se hranou sebetrýzní sniším
tvá pohlazení

samo to

nejvíce jsi cítil mezi lidmi

a ona trpěla má pohlazení
mlčky
s úsměvy a bez pompy
voněla vůnky pochopení
v mých objetích se tetelila rozkoší
a dýchala mne s nebývalou něhou

jen v kraji lítosti a jinak bezejmenném
kam mne můj přítel vítr zavál
a v nadčasovém bdění tak nepodobném smu
jsem zbrázdil vzpomínáním
studánku jejích očí

v tom náhlém rozloučení
odrážely hvězdy všechnu pravdu
letící nad propastmi úsměvů
a poblouznění večerními výklady
se nezdálo tak nebezpečné jako ticho
v korunách stromů

v snad náhle stichlém prostoru
se naléhavě ozývaly miliony žároveček
s prostou o pochopení
a jejich zhasením jsme nepomohli

ani té naší představě jak má vypadat tma

lásko

sedni mi na kolena

lásko

neodlétej do nejvyšších
rozumových pater

lásko

zůstaň mým poblouzněním

lásko

u dvora potřebují klauna

v městečku pod hradem
prodával potulný kupec laodim kapky deště
ale vždyť nebyl ani trochu šílený touhou:
zvířata v klecích se zaplétala
do nejhustších sítí intrik
nejlevnější dotyky opotřebovaných dlani
je občas hladila místní panovníčí rodina

na co jen čekali?
až matka příroda přivede na svět
nového diktátora?

ten slepec uchopil bez hledání
svými prsty vítr
je to jak malovat obraz
když hraje hudba
to svícení v dlaních a srdci
ve vykřičených putykách v podhradí
kde se tupé děvky svíjejí chtičem
a mraky se zlatými okraji
se zatahují kolem sodomy

podívej mámo
první hvězda už se dusí pláčen

monology kolem kašny
z níž proudí hněs
po prašné cestě se plíží davy poutníků
bosých jak jejich hole
svlékat své myšlenky
před dědičným pánem lesů a ryb
před vladařem spánku a iluzí
usedlí píšťci rozlámali ztopořeně flétny
a rozlili prostor kolem nás
příznaky své vášně
již přezdívali upřímnost

z chrámů nad propastí lidských duší
vylétly ohavné stvůry
a pokryly slunce divokými škleby

krysař

pojďte jen za mnou
vstupenku máte
prosím jen levou nohou ať vkročíte
ruleta další už se roztáčí
na prahu nové století spatříte

výroba masa
a výroba lidí
co oko vidí u nás koupíte
výroba lesů
a výroba strání
všechno je k mání neprohloubíte

umělé noci šperky a ženy
nesmírné krásy nesmírné ceny
umělá rozkoš umělý spánek
umělá radost bolest i vánek
umělá láska a pole žírné
kupujte prosím ceny jsou mírné

pojďte jen se mnou
co vám už zbývá
ve jménu života sarti pokroku

flétnička moje zoufale zpívá
vám zbylým do knoku

enato

podzim

• 24

~~enato~~
enato

Boštislav

Valušek

l o g o p á d y

I.

...

Zde vody rády
mají se skal
své pády
Z nich žije
silná glosolálie

Slyším a chutnám
jejich pád
Ještě jsem
jejich logofág

...

V hospodě na předměstí
zas mnoho vína vypíji

V něm přepočítám na štěstí
jím zaviněná neštěstí

které tyje
z tajemství té alchymie

• • •
V koutku pisoárku zemřela
pavoučice stařena
a mene tekel much
steřelý víří vzduch

Tam zajisté
básníci přilopili
zprávu o lítosti
do zdi vryjí

. . .

V hrdle hrdelnice osten
brousí se mi o sten

Možná jednou dechu sten
tiše nalehne mi na osten

• • •

Nebojím se sarti své
tak jsem zbabělý

Když miluji bojím se
sarti druhého
která mne oddělí

od dechu
po dechu

...

Můj dech
obrástá zeď

Zeď zejíci
dechem tlejíci

...

Uleje vše co žilo chvílí
Míjí co vstříc jde a nepomíjí

Člověk a čas
smutnicí hlas

• • •

Zda věci které drtím
tušením smrti
mne hýčkají hebe víc
nežli ruce slepce nic?

• • •

Sartí jen něco málo bytí mám?
Bytí mám něco málo víc než sartí?

Spletená řeč

V té uvízl k harakiri
tasený meč

• • •

Luštírnu na ponorné řece
a jazyk pod jezem?

Pak Viktorčín pád
měl by být vynesén

II.

• • •

Pramének řeky skotačí
panenky očí protáčí

Čirý jas v nich
dlaněmi k ústům zdvih

A že láska slova našla
oči spatřily
jak jejich plachá lítost
po pohádce chodí
pít svou slzu

. . .

Jsou mlhou podzimní mé touhy?
Kdo kde je v krajině mé?

Vy snad? S vámi chci vát
s vaší tesklivinou

Vy však za dolinou jinou
toužíte a závoj stesku
bojíte se dát
větru rozedrat

Snad aby z něho cáry
nad horami
nežebrały o pohled?

• • •

Kéž bych tím stromem byl
a jako on sebe znal
od země k slunci a zpátky
k svým hodinám

Jako on
v prostřed věků
stát na útěku

• • •

Pohledem chceš houfovat beránky
jak vítr?

A když těžké mraky
ti skryjí blankyty
chceš rozhánět
na beránky i ty?

Duše střeš se pást
na tom obraze

...

Jaro vykručuje proutí
z umrtvených vrb
a splétá cop
a šlehá krev

Ale ty s podzimem
šleh času miluj

a na rtech
vysráženu krev
jím si slíbat nech

• • •

Že vlaštovka doma je tu
ve svém přelétání
četl z křivky letu

Že z olova ulil
prostor srdce
v ambit mraků
a zem
splynula s obzorem

bylo mu znamení
že domov má

. . .

Úzká příčka obzoru
drží mé oči

jako řeč pohádky
o deváté komnatě
drží celý zámek

Oknem světnice
hlídám svit
stavěný na ostrohu
toho tajemství

...

Svitem svíc dnes tence zalit
sychravý důlek v zřítelnici bysty

Zas chrastí listí
a hnízdí v něm
hrobový věnec nejeden

Oslavná postroj
s vesmírnou délkou tlí
schoulena v důlkoví

. . .

Zas jehlice a funebrácké nítě
v prstech jeseně

na háv z mlh a par
přišívají zasněné
srdce

a jeho žilobití
na hrudi
se třpytí
studem

Filigrán
na hrudi
s kterou splývat
bude

• • •

Oceán času
záliv dálky
odliv i příliv
roci a dni
mne za břeh má

i ta písmena

enato

podzim

84

~~Administración de la Universidad de la Habana~~
enato

Eduard

Zacha

Podzim

a

Hlas

Podzim.

Hle, již zítra nebudou slova na náhrobku za hřbitovní zdí v Malé Morávce čitelná. Leží zde dva bratři, kteří se navzájem z nenávisti zabili. Letopočet 1776.

Ve kterém údolí je vesnice, tehdy celá prokletá oloupeným a vyhananým poutníkem? Prý na Velký Pátek vystupuje ze země její zvonice. Snad někde nad ní krouží káně. Dlouhým obloukem padá a hned se vznáší. V nejvyšším bodě se zastaví, vyrazí ze sebe skřek. Neloví tedy, varuje, neboť pocítilo vládu přicházejících studených vět-

rů v perutích.

Zdější podzim je špatný hospodář, nevlídný a náladový samotář. Zatímco jeho bratr na jihu pilně obrací zem, jablka potěškává, se sousedy mladá vína ochutnává, bohatý a štědrý ke všem, tento nejčastěji na větrném koni smežčí po horách sem a tam a nerozdává, nestará se co kolem chalup, co v zahradě, na tmavých polích seje kamení. Rád bloumá, posedává v tichém lese, ve kterém nesnáší ani ptačí pípnutí. Tu ve stráni zapomene snílek, na vše a maluje vám obrazy. Kdo je z hostů uvidí, bojí se vstoupit dále. Očarován jejich krásou, špitne, jak je kouzelný.

Zádné čáry, žádná kouzla. Hudba je to, s tóny barev nejčistších. Malíř prociťne, vzdychne jednou, padá listí. Vzdych-

ne podruhé, uschne tráva. Kde je sláva tohoto léta? V zástupech nahé duby žalují klam a zmar.

Je čas zastavení, vzpomínek a žádných odpovědí. Z chmurné mlhy vynoří se, ne žádné přízraky, ale tváře zemřelých. Znenadání zašustěním listu v houští projede ti tělem chvění, jazyk oněmí. Nevěřicně strneš v páli kroku, stíny obejmou tě. Probudíš se, až když ti mrazík tlačí zpět slzy do očí.

Těm, kteří se tady narodí, podzim nic nemaluje, neklame, jen šeptá srdci - takto zde budete spát a tisíckrát vás přikryje sním.

Díky podzimu za obrazy, důvěrná znamení, ale kdepak, neslyší. Dohání co zmeškal. Chvátá krajem a nepohody ze svého rance jednu za druhou vyhání. Nahání ještě rychle lišky, lasičky a kuny a převléká jim kožíšky,

stejně jako svým miláčkům, zajícům a srnám,
ty nabádá a vodí k jesličkám. Již již se
ztrácí, předtím však tento neuvěřitelný cti-
tel paní Naděje svede se svatým Martinem ry-
tířské klání.

Pokořený se stává poustevníkem,
neproklíná, nezoufá si. Kdesi ve své chýši,
skrýt před lidmi, je utěšitelem zvířat po ho-
nech a štvanicích. Po nekonečných nocích na
smrtném loži, zapomenut, v poslední vůli
odkazuje nám roráty.

Hlas.

Probudil se z tvrdého bezesného spánku. Měl trvat šest hodin. Tolik mu bylo dovoleno odpočívát během čtyřiašvacetihodinové pracovní směny. Dotkl se studené zdi a mrzutě schoval paži pod pokrývku. Na okenní římse seděla tlustá mlha. Otrásl se zimou a rychle se celý zachumlal, spát, honem spát. Naštěstí v ostrávkách vlastního tepla opět hluboce usnul.

Neuplynulo snad ani několik minut a někdo mu mocně zatřásl ramenem. Prudce se probudil - co je, co se děje? Nepro-

niknutelná tma ho začala ihned olizovat studeným a vlhkým čumákem. Naslepo šmátral kolem sebe, neboť se v prvním okamžiku domníval, že je v uniformě, hledal opasek a chladnou ocel zbraně, střídání stráže a instinktivně oči neotvíral v očekávání prudkého proudu světla doprovázeného obvykle klením. Co se děje, opakoval váhavě, když si uvědomil svůj počáteční omyl. Kde je okno? Žrak se marně snažil odpovědět. Vypínač byl několik metrů vzdálen. Rozespale se rozmyšlel, zda by neměl jít k němu, když se ozval přívětivý ženský hlas: "Zkameně Vetaň a modlí se za zemřelé!"

Zkameněl a přestal cokoliv vnímat. Vědomí nabylo pravděpodobně zimou. Roztrásla ho zimnice s horečkou, celý zpocený, s cvakáním zubů, první co mu blesklo hlavou, bylo, že

vážně onemocněl a dostal halucinace. Chtěl vstát a nemohl. Chtěl vykřiknout a dovolat se něčí pomoci. Neučinil tak, protože díky těmto zničujícím poznatkům obrátil pozornost od vlastních pocitů a vycítil, že není v pokoji sám. Hlas tu stál a čekal. Ku podivu vnitřní napětí, kterému byl vystaven, ustoupilo a s ním i skličující ochrnutí. Využil toho a bez dechu se zvrátil zpět na polštář. Jasně vědomí přítomnosti hlasu, který čeká na odpověď, nepřipouštělo sebe-menší rozumnou domněnku o halucinaci. Zesláblé tělo přitom žíznavě volalo po spánku. Tím ovšem vyřčená slova v něm vyvolala lavinu, která hrozila strhnout ho do propasti hučících vodopádů, do vířů zmatení a nepaměti.

Vstal. Ještě zaváhal, protože byl

nyní sám. Zatoužil konečně rozsvítit světlo, vyjít ven, pod nějakou záminkou vzbudit vrátného, nebo alespoň někomu zatelefonovat, rozumně si o všem povykládat... Ne, v hloubi pocítil varování asi podobné záhadnému pudu zvířat, které tuší zemětřesení předem. Nemohl by pak nikdy bezstarostně usnout. Je tvůj čas, říkával ve stráži kamarád, kterého střídal. Pomalu se vnořil do motličky s požadovaným úmyslem.

Noc mávala mečem stínů proti svítání. Nebylo ticho. Slyšel mlčení. Ono jablko jádra. Vějíř vanoucí čas přes bránu smrti. Mlčení živé, které ví, že teprve kde nemá je lidská moc, slovo má váhu.

e n a t o

